

Kulturhistorisk inventering av kyrkobyggnader och kyrkomiljöer i
Linköpings stift 2007

GODEGÅRDS KYRKA

Godegårds socken
Motala kommun
Linköpings stift
Östergötlands län

ÖSTERGÖTLANDS LÄNSMUSEUM

Raoul Wallenbergs plats • Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013-23 03 00 • Fax 013-14 05 62
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

GODEGÅRDS KYRKA

Kulturhistorisk inventering av kyrkobyggnader och kyrkomiljöer i Linköpings stift
Delrapport augusti 2007

Innehåll

Inledning.....	3
Bakgrund.....	3
Syfte.....	3
Kulturminneslagen.....	3
Kulturhistorisk bedömning.....	3
Inventeringens uppläggning och rapport.....	4
GODEGÅRDS KYRKA.....	5
BESKRIVNING OCH HISTORIK.....	5
<i>Socknen</i>	5
<i>Kyrkomiljön</i>	6
<i>Kyrkobyggnaden</i>	7
Exteriör beskrivning.....	10
Interiör beskrivning.....	11
KULTURHISTORISK BEDÖMNING.....	14
<i>Kyrkogården</i>	14
<i>Kyrkobyggnaden</i>	14
BEFINTLIGA SKYDDSFORMER.....	16
KÄLLOR.....	16
Övriga inventeringar.....	16
Kartor.....	16
HÄNDELSELISTA.....	17

Inledning

Bakgrund

Med utgångspunkt i behovet av att förbättra kunskapsunderlaget för våra kyrkobyggnader och kyrkomiljöer genomförs en stiftsövergripande kulturhistorisk inventering. På uppdrag av Linköpings stift utför Östergötlands länsmuseum inventeringen inom stiftets del av Östergötlands län. Arbetet bekostas av medel från den kyrkoantikvariska ersättningen och påbörjades under år 2004. Projektet beräknas vara avslutat vid utgången av år 2006. Inventeringen berör de till Svenska kyrkan hörande kyrkobyggnader som omfattas av kulturminneslagen. Lagen gäller de kyrkobyggnader som är tillkomna före utgången av år 1939 och ytterligare några som skyddas genom särskilt beslut av Riksantikvarieämbetet. Denna rapport utgör en delrapport i inventeringen vars resultat kommer att sammanställas och analyseras i en stiftsövergripande rapport.

Syfte

De stiftsövergripande inventeringarnas syfte är:

- att lyfta fram och öka förståelsen för kyrkans kulturvärden och att främja kontakterna mellan kyrkan och kulturmiljövården
- att skapa ett underlag för församlingarnas/samfälligheternas planering och förvaltning av kyrkan/kapellet och för vård- och underhållsplaner
- att sammanställa ett enhetligt och tillgängligt kunskapsunderlag med beskrivning av och historik för den enskilda kyrko/kapellbyggnaden samt en bedömning av de kulturhistoriska värdena. Inventeringen blir samtidigt en samlad dokumentation och överblick av kyrkobyggnader/kapell och kyrkomiljöer i stiftet från 2000-talets första decennium.
- att skapa ett underlag för handläggning av kyrkoantikvariska ärenden och för bedömning av var det är särskilt viktigt att stödja insatser med kyrkoantikvarisk ersättning.

Kulturminneslagen

Enligt Lag om kulturminnen m.m. (SFS 1988:950) skall Svenska kyrkans *kyrkobyggnader*, *kyrkotomter* och *begravningsplatser* vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas. Tillstånd måste sökas hos länsstyrelsen för att göra väsentliga förändringar av kyrkobyggnaden.

Kulturhistorisk bedömning

Den kulturhistoriska bedömningen görs utifrån principer som tagits fram av och fortlöpande diskuteras med representanter för Linköpings stift, länsstyrelserna i Jönköpings, Kalmar, och Östergötlands län samt läns museerna i Jönköpings och Kalmar län. En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv utan hela tiden föremål för omvärderingar. Bedömningen utgår från såväl den enskilda kyrkobyggnadens värden som kyrkomiljöns i sin helhet, men också till värden i förhållande till andra kyrkobyggnader i stiftet och övriga landet. Inför varje planerad förändring skall tillstånd inhämtas från länsstyrelsen och varje ärende behandlas där från fall till fall. Den kulturhistoriska bedömningen utgör underlag för beslut om vilka åtgärder som kan vara berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning.

Inventeringens uppläggning och rapport

Rapporten består av en historik över kyrkobyggnaden, en beskrivning av exteriör och interiör, fotografier och en kulturhistorisk bedömning. Arbetet har varit uppdelat i en fältdel med inventering och fotografering samt en arkivgenomgång. De aktuella arkiv som gått igenom har främst varit läns museets topografiska arkiv och Antikvarisk-topografiska arkivet, Riksantikvarieämbetet i Stockholm. Uppgifter har vidare hämtats från aktuell litteratur däribland hembygdslitteratur. I viss mån har lantmäteriets handlingar och kartor nyttjats. De i rapporten redovisade arkivuppgifterna utgör en sammanfattning av genomgångna arkiv och ska inte ses som en komplett beskrivning av händelser i kyrkobyggnadens historia. Arbetet inkluderar en omfattande fotodokumentation varav endast en mindre del är presenterad i denna rapport. Delar av inventeringsmaterialet görs tillgängligt via Kulturmiljövårdens bebyggelseregister, vilket är ett informationssystem som förvaltas av Riksantikvarieämbetet (www.raa.se).

Fältarbetet, fotografering och rapportsammanställningen har utförts av antikvarie Anita Löfgren Ek vid Östergötlands läns museum. Rapporterna finns tillgängliga på Linköpings stift, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Östergötlands läns museum samt på respektive kyrklig samfällighet.

Godegård att vara bergslag. Förutom järnhanteringen har socknen även berörts av zinkgruvorna i Hammars socken, Närke. Godegårds säteri och bruk, ca 2 km från kyrkan uppströms Godegårdsån, var den största egendomen i socknen. Godegårds bruk hade i början av 1700-talet större järntillverkning än något annat östgötskt bruk, men verksamheten lades ner 1896. Bland ägarna till säteriet märks släkterna de Geer och Grill. Delar av bebyggelsen vid Godegårds säteri är byggnadsminnesförklarad. Järnbruk fanns även vid de Geersfors, även kallat Qvarnshammar. Järnvägen Mjölby-Hallsberg invigdes 1873 och kring Godegårds station ca 2 km norr om kyrkan växte ett samhälle fram.

Kyrkomiljön

Godegårds kyrka ligger relativt lågt på den s k Godegårdsslätten strax väster om Godegårdsån. Kyrkogården begränsas i öster av ån och i väster av järnvägen Mjölby-Hallsberg. Väster om järnvägen är det öppen mark. Norr om kyrkan, invid kyrkplanen, ligger i väster den f d skolan omgiven av en stor trädgård och i öster f d kyrkstallet och klockarebostaden. Den f d kyrkskolan byggdes 1901. Den är i 1½ våning med spritputsade ljusa fasader med frontespis på långsidorna och sadeltak täckt med tvåkupiga röda betongpannor. Huvudingången är från öster. Det f d kyrkstallet är en låg byggnad med rödfärgade fasader av locklistpanel. Sadeltaket är täckt med tvåkupiga röda betongpannor. De små fönstren har kryssformad spröjsning och dekorativa vitmålade foder. Kyrkstallet används nu som förråd för kyrkan/kyrkogården och här förvaras bl a borttagna kyrkogårdsgrindar. Enstaka hästspiltor finns kvar. För några år sedan förlängdes byggnaden och den nya delen innehåller personalutrymmen. I söder ligger den f d klockarebostaden som nu används bl a som pastorsexpedition. Det är en byggnad i 1 ½ våning med rödfärgade fasader av locklistpanel och sadeltak täckt med enkupigt rött tegel. I väster finns en veranda med vitmålat räcke. Enligt häradsekonomiska kartan från 1868-77 fanns även fattighus och handelsbod invid kyrkan förutom klockarebostaden. Prästgården ligger i Höka norr om stationssamhället.

Kyrkogården

Kyrkogården har sin största utsträckning väster om kyrkan. Den gamla kyrkogården omges av en stödmur. Den nya kyrkogården, som ligger väster om vägen till de Geersfors, omges av tujahäckar utom en låg mur i öster. Grindarna i den norra huvudingången har inskriptionen: AV F.W. GRILL 1847. Årtalet kan möjligen vara 1841. Vid den södra kyrkogårdsmuren finns det Grillska gravkoret, som är en stenbyggnad med putsade fasader avfärgade i brutet vitt och med pyramidtak täckt med stavspån. Över järndörren i norr finns släkten Grills vapensköld. Troligen uppfördes gravkoret i samband med att Johan Abraham Grill avled 1792. Öster om kyrkan ligger en pannrumsbyggnad, troligen från 1906 eller 1911-12, då kyrkan fick ett nytt värmesystem. Fasaderna utgörs av vitmålat rundtimmer och det pyramidformade taket är täckt med skifferplattor. Byggnaden står på en hög källarvåning ingrävd i sluttningen med källaringång i öster. Hög pannskorsten av tegel. Smala enlufts-fönster med brunmålad spröjsning.

Klockstapeln byggdes troligen 1708 och är äldre än kyrkans stora tillbyggnad mot norr. Den står tätt invid kyrkans medeltida norra långhusvägg. Klockstapeln är helt spånklädd med stavspån. På vartannat varv är spånet rakt avslutat och vartannat varv har en uddig avslutning. Klockhuset avslutas nertill av spetsat spån och den smala spiran har enbart spån med rak avslutning. Spiran avslutas med en förgylld tupp. Det finns en dörr med brunmålad panel i norr och en i söder. Liksom på ljudluckorna är järnbeslagen svartmålade. En spånklädd snedsträva i norr och en i söder förbinds med stapeln genom två bjälkar var. Sockeln utgörs troligen av gråsten. Runt hjärtstocken löper en spiraltrappa av trä, som delvis är inbyggd med

plank med några gluggar. Planken är ramsågad och en del har skrädd fasning. Trappräcke av rundjärn. Trappan slutar i klockvåningen och därefter är det öppet upp i spiran. På var sida finns det parluckor av liggande brunmålad panel i ljudöppningarna. Över sex av de åtta luckorna sitter en talja eller fäste för talja. Detta saknas mot öster. Luckorna öppnas automatiskt. I klockstapeln hänger storklockan från 1769 och lillklockan från 1736. Trappa och ljudluckor kan eventuellt härstamma från renoveringen av klockstapeln 1835.

En beskrivning och historik av själva kyrkogården redovisas i separat rapport från utförd kyrkogårdsinventering.

Kyrkobyggnaden

I den rikstäckande inventeringen av forntida minnesmärken som gjordes 1829 hänvisas i handlingarna för Godegårds socken till anteckningar gjorda av biskop Rhyzelius år 1745 om kyrkans ålder. Enligt traditionen invigdes den 1251. Kyrkan byggdes med ett rektangulärt långhus och något smalare kor i öster. Enligt en sägen skulle kyrkans östra del vara äldre. Någon gång under medeltiden tillkom ett vapenhus vid ingången i söder och det lär vara den utbyggnaden som senare blev kyrkans sakristia. Uppgifter saknas om eventuella förändringar av kyrkobyggnaden fram till 1700-talet. Under tidigt 1700-tal införskaffades en del inventarier, bl a predikstol tillverkad av snickarmästare Olof Wiström i Vadstena 1706, som även tillverkade en altartavla eller altaruppsats 1716 eller 1717. Då levererades även dopfunten av koppar, tillverkad av mässingsslagaren Daniel Zerl i Norrköping. År 1723-24 byggdes en stor korsarm mot norr, den s k nykyrkan. Den bekostades av bruksherren på Godegård, Johan de Geer. En pelare sattes i öppningen mellan gamla kyrkan och nykyrkan. I samband med tillbyggnaden ändrades riktningen i kyrkan. Altaret flyttades från sin traditionella plats vid korets östvägg till den södra långväggen och kyrkan fick nu en nord/sydlig riktning istället för den brukliga öst/västliga. Den nya huvudingången blev i norr.

I norr byggdes även en orgelläktare och 1743 inköptes en orgel tillverkad av en av stiftets mer framträdande orgelbyggare, Jonas Wistenius. Läktarbröstningen dekorerades 1745 av målarmästare S G Stoltz i Vadstena med Kristus och apostlarna, i samband med att han renoverade orgelläktaren. Även fyra profeter är avbildade. Det är möjligt att uttrycket ”renovera” innebär endast bemålningen. Sven Gustavsson Stoltz (1710-1766) bodde i Vadstena och anlätades ofta för målningsuppdrag i olika kyrkor. Senare gjorde han även en gardinmålning kring altartavlan. Gardin- eller draperimålningar runt altartavlor och fönster var mycket vanliga under 1700-talet. År 1750 revs valvet i den gamla kyrkan och ersattes med ett trätunnvalv och pelaren mellan gamla och nya kyrkan togs bort. Två nya fönster togs upp i östra kyrkgaveln, d v s det tidigare koret.

I den tidigare nämnda inventeringen från 1829 finns en beskrivning av kyrkans dåvarande utseende: ”Kyrkan har en dörr i Vester och en i norr, i gamla Kyrkan äro 4 fönster och i nya 4. I hvardera är en gång belagd med huggen tålgsten. På bägge sidor om gången äro målade bänkar med trægolf. Altaret med blåmålad disk är beläget på gamla kyrkans södra vägg, mitför gången och dörren i nykyrkan. På vestra sidan om altaret är Predikstolen med upgång jämte väggen från Sacristidörren. I norra ändan af nya Kyrkan är en Läktare med Orgelvärk af 8 Stämmor uppsatt 1743. Kyrkan har välft trätak invändigt. Sacristian har en dörr inåt Kyrkan, 2ne fönster med järngaller, golf och tak af trä.”

År 1808 tillverkade Anders Gustaf Malmström, far till konstnären August Malmström, den nuvarande predikstolen, som bekostades av kyrkan, och 1810 tillkom en altartavla med motivet ”Jesus välsignar barnen” målad av Perh Hörberg och skänkt av Johan Abraham Grills sex söner. Målaren, tecknaren, grafikern och skulptören Per Hörberg (1746-1816) var sin tids mest anlitade kyrkomålare. Han har målat 87 altartavlor varav 57 i Östergötland. Vård- och

underhållsarbeten utfördes flera gånger under 1800-talet. Bland lite större åtgärder märks att fönsteröppningarna förstörades och de gamla fönstergallren togs bort. Kyrkan spritrappades, men uppgifter saknas om det äldre fasadutförandet. Det är också oklart om ett vapenhus av trä byggdes 1833, eller om det rör sig om ett redan befintligt vapenhus som renoverades och vitlimmades. Sju år senare gjordes bänkinredningen om och eventuellt ändrades orgelläktaren. 1850 eller 1857 uppfördes ett nytt vapenhus, denna gång i tegel. 1886 togs två nya fönsteröppningar upp, en i nykyrkans västra fasad och en i den östra, söder om de befintliga fönstren och nya fönsterbågar av gjutjärn sattes in. 1896 tillkom den nuvarande orgeln, tillverkad av firman E A Zetterqvist & Son i Örebro. Orgelfasaden är oförändrad. I början av 1900-talet diskuterades placeringen av orgeln. Tydligt var inte akustiken den bästa och en orsak skulle vara valvens utformning. Man föreslog en placering av orgeln på ett podium i östra utbyggnaden. Troligen avsågs det medeltida koret. Det finns inga belägg för att detta någonsin genomfördes.

Åren 1911-12 genomfördes en större restaurering/ombyggnad under ledning av arkitekt Magnus Dahlander, stadsarkitekt i Örebro. Det tidiga 1900-talets jugendstil präglade mycket av hans verk. Det gäller även detaljer av hans renovering av Godegårds kyrka. Den mest påtagliga förändringen i kyrkorummet var de fyra kolonner som sattes in i övergången mellan långhus och kor. De tillkom av byggnadstekniska skäl. På motstående väggar gjordes sammanlagt fyra pilastrar. Samtidigt utformades de nuvarande valven och taklisten. Magnus Dahlander gjorde även ritningar till förändring av bänkarna och nya bänkskärmar. Eventuellt tillkom de nuvarande bänkarna då. Ett nytt golv lades med kalksten på betongunderlag i gångarna och trägolv i bänkkvarteren. Interiören målades om och verkar ha gått i blått. Ett förvaringsrum inreddes ovanpå sakristian och en igenmurad dörr på sakristians södra sida togs upp igen. Kyrkan fick ett uppvärmningssystem med ånga och ångpannehuset som fortfarande

är i drift, men för annat värmesystem, uppfördes. Det nuvarande vapenhuset tillkom och kyrkans tak belades återigen med spån, efter en period med plåttäckning. På kyrkans nordfasad sattes en nygjord kopia av kyrkans medeltida S:t Sigfridsskulptur upp. Kopian har senare flyttats till den medeltida delens västfasad. Fram till 1990-talet gjordes smärre arbeten, bl a tekniska installationer och bänkar togs bort i korets östra del. Interiören målades om i början av 1950-talet och den blå kulören ersattes delvis med vitt. 1995 påbörjades en utvärdig restaurering som året efter följdes av en interiör restaurering. Förutom en omfattande ommålning invändigt kompletterades väggpanelen där radiatorer tagits bort och fönstren försågs med innerbågar. Innan restaureringen hade det förts långvariga diskussioner om de fyra kolonnerna eventuellt skulle tas bort, då de ansågs skymma koret.

Exteriör beskrivning

Kyrkan har en T-formad plan där den medeltida kyrkan utgör ett kor i väst/östlig riktning och långhuset utgörs av nykyrkan som är byggd åt norr. Sakristian är utbyggd från koret i sydväst och lär utgöra det medeltida vapenhuset vid dåvarande sydingången. Nykyrkan avslutas mot norr med ett vapenhus. Kyrkans stomme utgörs av gråsten med inslag av tegel. Den frilagda sockeln visar ingen större skillnad mellan de olika byggnadsdelarna. Fasaderna har en sprutad finkornig spritputs med slätputsade omfattningar, allt avfärgat i brutet vitt. Det är oklart när putsen tillkom. De enda fasaddekorationerna är en slätputsad rundel i vapenhusets gavelröste liksom korets västgavel. Över rundeln i väster finns ett människohuvud (i sten?), troligen medeltida, och invid västingången hänger en kopia av kyrkans medeltida S:t Sigfridsskulptur med en sockel av kalksten. Över människohuvudet hänger en dekorativt utformad ”droppe” av trä. Samtliga tak utgörs av sadeltak. På långhuset är taket valmat i norr och på nuvarande koret märks en höjdskillnad i taket mellan den medeltida kyrkans långhus och kor. Samtliga tak är täckta med tjärad rundad stavspån och vindskivorna har en svängd avslutning. I långhuset och koret är det rundbågiga fönsteröppningar med fönster från 1886 med brunmålade gjutjärnsbågar. De två fönstren i korets sydvägg har gultonat antikglas. I den medeltida delen finns en smal glugg till vinden i både väster och öster. En stickbågig fönsteröppning finns över västportalen liksom i sakristians väst- och östfasad. Fönstret över västportalen är ett stickbågigt träfönster med tvär- och mittpost samt blyspröjsade rutor.

Sakristians båda fönster är spetsbågiga träfönster med blyspröjsade rutor. Samtliga dessa tre fönster har vertikala stormjärn och är eventuellt tillkomna vid restaureringen 1912 liksom det rektangulära träfönstret med blyspröjs som finns på sakristians södra sida till den inredda sakristievinden. Samtliga solbänkar är av kalksten och en del har avrinningsränna. Kyrkans huvudingång är genom vapenhuset i norr med dess rundbågiga portal med raksluten pardörr klädd med profilerad panel i fiskbensmönster och enbart linoljad. Över porten sitter ett lunettformat överljus med en träbåge med segmentformad spröjsning. I korets västfasad finns en stickbågig pardörr som i övrigt är lika vapenhusets dörr. De är troligen tillkomna vid 1911-12 års restaurering liksom sakristians korgbågiga dörr i söder med likadan panel. Dörren sitter i en djup slätputsad nisch med ett välvt nedre trappsteg av granit och ett övre av kalksten.

Interiör beskrivning

Kyrkan har en T-formad plan där långhuset, som ligger i nord/sydlig riktning utgör den s k nykyrkan från 1723-24. Långhuset ansluter i söder till den medeltida kyrkan, dagens kor, som ligger i väst/östlig riktning.

Långhusets golv består av kvadratiska kalkstensplattor i mittgångar och sidogångar samt obehandlat trägolv i bänkkvarteren. Delar av golven tillkom troligen i samband med sanering efter svampangrepp på 1920-talet. Väggarna är putsade och avfärgade i vitt. Utmed väggarna i väster, öster och norr sitter en gråmålad träpanel upp till fönsterhöjd. Panelen har en annan typ av speglar än väggpanelen i koret. Enligt uppgift ingår äldre bänkluckor i panelen, vilket kan vara möjligt. Där element togs bort vid senaste restaureringen tillverkades ny panel. Några äldre element finns kvar och står på gjuten sockel. I övergången mellan långhus och kor finns två putsade pilastrar i långhusväggarna. De hör samman med fyra kolonner som parvis flankerar mittgången. Kolonnerna är putsade och vitmålade med närmast toskanska kapital. Baserna och fundamenten har en ljus respektive mörk imitationsmålad marmorering. De bär upp ett tak från restaureringen 1911-12 med kraftiga putsade balkar och speglar. Kolonnerna tillkom enligt uppgift av tekniska orsaker för att förstärka 1700-talets håltagning i den medeltida delens murverk. Långhuset täcks av ett spegelvalv med profilerade lister och i mitten finns en takrosett. Taklisten är kraftigt uppbyggd och består av en vulst med korslagda band samt en rikt utformad typ av tandsnittsfris. De rundbågiga fönsteröppningarna är försedda med gråmålade innerbågar av metall med gångjärn och hel ruta. I norr bildar fönstrens överdel ljusinsläpp till orgelläktaren. Fönsterbänkarna av kalksten med

kondensränna är eventuellt från 1920-talet. Rakslutna svängdörrar leder till vapenhuset i norr. De är gråmålade och har åttkantiga ljusinsläpp med råglas och träspröjs. Öppen bänkinredning i två kvarter med gångar i väster och öster. Bänkgavlarnas speglar är lika de slutna korbänkarnas gavlar. Gavlarne är målade i ljust grått med speglar i ljust grå marmorering med förgylld list. Bänkarna är målade i en ljust gulbrun lasyr.

Enkla gråmålade pelare bär upp orgelläktaren i norr. Läktarbarriären har ett flersidigt framskjutande mittparti. Den är marmoreringsmålade och i åttkantiga tavlor framställs Kristus, apostlarna samt fyra profeter. Målningarna är omgivna av förgyllda ramar. Läktartaket är spegelindelade med vitmålade putsade fält mellan kraftigt profilerade gråmålade träbjälkar. I öster går den inklädda trappan upp till orgelläktaren och i väster finns motsvarande inbyggnad som inrymmer en toalett.

Orgelläktaren har ett obehandlat trägolv och saknar gradänger. I väster finns två gråmålade bänkar som är lika kyrkorummets bänkar. Trappräcket är troligen från 1911-12 års restaurering. Lösa träluckor sitter för ljusinsläppen i norr. Orgeln från 1896 tillverkades av firma E A Setterqvist & Son, Örebro. Den relativt strama fasaden motsvarar en ritning från 1899 och är målad i ljus grått med förgyllda lister. I krönet står "LOFVER HERRAN". På var sida bakom orgeln leder en paneldörr in till uppgången till kyrkvinden.

Koret utgörs av den medeltida kyrkan med det gamla långhuset i väster och det gamla koret i öster. De utgör numera en helhet och beskrivs här som ett samlat kor. Golvet består av kvadratiska kalkstensplattor med obehandlat trägolv i bänkkvarteren. I sydöstra hörnet är ett bänkkvarter borttaget och även här är golvet lagt med kalksten. Framför ingången till sakristian ligger en gravhäll av järn som hör till släkten de Geers gravkor under sakristian. Det är ovanligt med en gravhäll av järn, de brukar vanligen vara av sten. I hällen finns fyra järnringar. Årtalet 1738 liksom initialer är spegelvända. (Enligt uppgift från kyrkvaktmästaren ska de kunna läsas rättvänt underifrån.) Trappan till gravkoret utgår från järnhällen men idag

når man gravkoret via en lucka i sakristiegolvet. Korets väggar är putsade och avfärgade i vitt. Inne i bänkkvarteren är de målade gult lika bänkarna. Från sydvästra bänkkvarteret, i höjd med predikstolen, utmed södra väggen och östra väggen fram till nordöstra bänkkvarteret sitter en gråmålad väggpanel upp till fönsterhöjd med stående speglar. En skarv syns i panelen i höjd med det nu borttagna sydöstra bänkkvartret och ett parti av panelen är troligen senare tillkommet. (I samband med svampangrepp på 1920-talet kan en del panel ha tagits bort. Troligen fanns det tidigare väggpanel även inne i de västra bänkkvarteren.) Taket är ett putsat spegelvalv i väst/östlig riktning. Det är vitmålat och avslutas nertill av en list lika långhusets. I mitten finns en rund öppning täckt av en ”blomma”, troligen en plåt med utskurna partier. Tre rundbågiga fönster med innerbågar lika långhusets. Två fönster sitter på södra långväggen och ett i östra väggen. I väster finns ett stickbågigt innanfönster med träbåge (?) med mitt- och tvärpost. Det sitter över svängdörrarna till vinfånget. Dörrarna är lika innerdörrarna till vapenhuset i norr. Gångjärnen är av samma typ som till korbänkarnas bänkluckor. Vindfånget har välvt tak, putsade väggar och kalkstensgolv lika koret. Ytterdörren har på insidan gråmålade plankor och sitter i en ekkarm. Bandgångjärn med dekorativ avslutning. I sydväst finns en rundbågig dörr in till sakristian. Dörren är klädd med en enda stor järnplåt. Till skillnad från i långhuset är korets bänkinredning sluten. Den är indelad i ett kvarter i nordöst, ett i nordväst och två i sydväst på var sida om gången till sakristian. Dörrarna är försedda med spegel och däröver en kartusch i relief. Bänkarnas färgsättning är densamma som för långhusets bänkar.

Altaret står på korets södra vägg. Det är helt inklätt med röd sammet och altarskivan täckt av vit filt e dyl. Altartavlan tillkom 1810 och målades av Pehr Hörberg. Motivet är ”Jesus välsignar barnen”. Över altartavlan finns en putsad molnformation med förgyllda strålar och textband med förgylld text. I tre små solar står: Fader, Son respektive Then Helige Anda. Den äldre altaruppsatsen, troligen från 1717, hänger på östra långhusväggen. Altarringen är hästskoformad och ansluter till södra väggen. De svarvade balusterdockorna är marmoreringsmålade i ljus grått och överliggaren i porfyrimitation. Knäfallet är klätt och innanför altarringen är golvet täckt med en heltäckande matta. På södra väggen, väster om altaret, hänger predikstolen med uppgång i anslutning till sakristiedörren. Predikstolen från 1808 har fyrkantig korg med avfasade hörn och karnisformad nederdel. Dekor med bl a korset, lagtavlur och vindruvsrankor. Baldakintak med himmelsmålning och förgylld duva. Predikstolen är målad i blågrönt med svartmålade spjälor i trappträcket. Dopfunten av koppar är av samma modell som de vanligare mässingsfontänerna. På cuppan finns släkten de Geers vapensköld samt namn ingraverat. Locket är utformat som en blomma. I övergången mellan långhus och kor finns två ovala nummertavlur med blåmålad ram och förgylld pärlstav. Enkelt krön med bl a lagergirland. Invid altaret hänger en oval nummertavla med pärlstav och lagerblad i ramen. Den kröns av urna och vindruvsrankor lika predikstolens dekor.

Sakristian utgörs enligt uppgift av det medeltida vapenhuset. Golvet är täckt med obehandlade smala brädor. I golvet, innanför dörren till koret, finns en lucka över nergången till släkten de Geers gravkor. Själva trappan utgår dock från järnhällen i koret. Sakristians väggar är putsade och avfärgade i brutet vitt och taket är ett gråmålat trätak med profilsågad lockläkt. I väst och öst finns en stickbågig fönsteröppning med spetsbågigt innanfönster med gråmålade skruvade träbågar och hel ruta. Smidda järngaller med ringar. Flersprångig rundbågig dörröppning till koret. Dörr av kraftiga plankor med bandgångjärn och en snedslå. Fyrkantigt bultar. I söder en raksluten dörröppning som varit igenmurad men åter togs upp 1911-12. Gråmålad dörr med profilerade speglar. I nordvästra hörnet finns en inbyggd trappa till sakristievinden, som inreddes 1911-12 med golv, tak och väggar lika sakristians. Rummet är inrett med skåp och

senare tillkommet skåp för liggande textilförvaring. I söder en djup raksluten fönsternisch med fönster med träspröjs.

Vapenhuset från 1911-12 är tillbyggt i norr på nykyrkan. Golvet är belagt med kvadratiske kalkstensplattor, väggarna är slätputsade och avfärgade i brutet vitt och det välvda taket är vitmålat. Eventuellt är det vävspänt. Takvalvet avslutas nertill med en profilerad list. I den rundbågiga nordportalen sitter en raksluten pardörr med stående brädor målade i grågrönt. Bandgångjärn med rikt dekorativ avslutning. Lunnetformat överljus med träspröjsning i segmentform. Dörrkarm av ek. In mot långhuset i söder är det en rundbågig öppning med rakslutna svängdörrar, gråmålade och med åttakantiga ljusinsläpp med råglas. I vapenhuset finns väggfasta sittbänkar.

Vinden nås genom en lucka bakom orgeln och har olika karaktär över den medeltida delen respektive nykyrkan med olika typer av takstol och underlagsbrädor. På vinden till nykyrkan finns rör som ser ut att ha tillhört en värmekamin. Valven är isolerade med mineralullsmattor. Vid inventeringen påträffades icke tidigare kända rester av dekormåleri på brädor i rött och svart över det medeltida koret, både i norra och södra takfallet. Det rör sig troligen om medeltida måleri.

KULTURHISTORISK BEDÖMNING

Godegårds kyrka med f d skola, klockarebostad och kyrkstall är exempel på ett välbevarat sockencentrum.

Kyrkogården

På kyrkogården finns flera byggnader med direkt anknytning till själva kyrkan. Det är klockstapeln, troligen från 1702, ångpannehuset byggt omkring 1910 samt Grillska gravkoret, troligen sent 1700-tal. Dessa byggnader har ett mycket högt kulturhistoriskt värde genom sin anknytning till kyrkobyggnaden. Klockstapeln är även en ålderdomlig och välbevarad representant för en byggnadskategori som varit vanlig på våra kyrkogårdar. Ångpannehuset är däremot ett mycket ovanligt inslag och har här fått en speciell utformning.

En fullständig kulturhistorisk bedömning av kyrkogården redovisas i separat rapport efter avslutad kyrkogårdsinventering.

Kyrkobyggnaden

Godegårds kyrka är ett av länets relativt få bevarade exempel på en medeltida kyrka som byggts till med en korsarm/nykyrka bl a i samband med 1700-talets befolkningsökning. Flera av landskapets kyrkor fick denna typ av tillbyggnad, men den revs i allmänhet när kyrkan

senare byggdes om ytterligare. Den medeltida kyrkan i Godegård invigdes enligt traditionen 1251 och utgör idag kyrkans kor i väst/östlig riktning. Eventuellt är även dagens sakristia medeltida. Det medeltida murverket är en viktig kunskapskälla till medeltida byggnadsteknik liksom de äldre takkonstruktionerna och troliga spår av medeltida måleri på brädor på vinden. Stenhuvudet, troligen medeltida, på kyrkans västra gavel är en mycket ovanlig detalj. De spåntäckta taken är väsentliga för kyrkans karaktär och fönstrens gjutjärnsbågar är representativa för det sena 1800-talet. Ett mycket högt kulturhistoriskt värde ligger även i kyrkans interiör som är präglad av 1911-12 års renovering under ledning av arkitekt Magnus Dahlander. Det gäller framför allt de ovanliga spegelvalven, taklisten och kolonnerna i övergången mellan långhus och kor, men även bänkinredning, sakristians snickerier och flera av kyrkans dörrar. Det är relativt ovanligt med bevarade interiörer från den här tiden. Viss inredning är bevarad från nykyrkans tillkomst 1723-24. Det gäller framför allt orgelläktaren med målningar utförda på 1740-talet av målarmästare S G Stoltz från Vadstena. Förutom konstnärligt och kyrkligt värde har dessa målningar även ett regionalt intresse, då de är utförda av en länsanknuten målarmästare som var flitigt verksam i länet. Detsamma gäller altartavlan från 1810 målad av Pehr Hörberg och predikstolen från 1808 tillverkad av Anders Gustaf Malmström, far till konstnären August Malmström. Ett stort kulturhistoriskt värde ligger även i kyrkans anknytning till ägarna till Godegårds säteri och bruk, som bl a innehaft patronatsrätt. Johan de Geer bekostade nykyrkan. Släkten de Geer har sitt gravkor under sakristian. Nergången från koret är täckt av en gjutjärnshäll istället för den sedvanliga stenhällen. Det visar på kopplingen till järnhanteringen vid Godegårds bruk.

Sammanfattning

- Klockstapeln med sin inbyggda trappa, Grillska gravkoret och ångpannehuset är byggnader på kyrkogården som har stark anknytning till själva kyrkobyggnaden. Samtliga tre byggnader har ett även ett mycket högt byggnadshistoriskt värde. Ångpannehuset är dessutom en ovanlig byggnadskategori.
- Godegårds kyrka är ett av länets relativt få bevarade exempel på en medeltida kyrka tillbyggd med en nykyrka och som inte senare genomgått ytterligare planförändringar. Takets spånbeklädnad är väsentlig för kyrkans karaktär.
- Det medeltida murverket är en viktig kunskapskälla till medeltida byggnadsteknik liksom äldre takkonstruktioner och spår av troligt medeltida måleri på vinden.
- Kyrkans interiör präglas av restaureringen 1911-12, framför allt av spegelvalven och kolonnerna i övergången mellan långhus och kor. Den är ett av få välbevarade exempel på det tidiga 1900-talets mer genomgripande kyrkorestaureringar.
- Bland kyrkans äldre inredning och inventarier märks främst orgelläktaren med målningar av S G Stoltz, altartavlan målad av Per Hörberg och predikstolen tillverkad av Anders Gustaf Malmström. Samtliga tre var flitigt verksamma i Östergötland vilket även ger ett regionalt värde.
- Kyrkans historia är intimt förknippad med ägarna till Godegårds säteri och bruk, vilka har bekostat bygget av nykyrkan, skänkt ett flertal inventarier till kyrkan, t ex dopfunten och altartavlan, samt även innehaft patronatsrätt.

BEFINTLIGA SKYDDSFORMER

Kyrkan och kyrkogården är skyddade enligt Lagen om kulturminnen 4 kap.

Godegård kyrkomiljö, K 53, är utvärderad som kulturhistorisk värdefull miljö i kulturminnesprogrammet för Östergötland, utgivet av länsstyrelsen i Östergötlands län 1983.

KÄLLOR

Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), Riksantikvarieämbetet

Bebyggelseregistret - kulturhistorisk bebyggelseinformation, Riksantikvarieämbetet;

www.bebyggelseregistret.raa.se

Ridderstad, Anton, Historiskt, Geografiskt och Statistiskt lexikon öfver Östergötland, A-L, Norrköping 1877.

Sveriges Bebyggelse, Östergötlands län, del IV, Uddevalla 1950.

Östergötland, landskapets kyrkor. Red. Ingrid Sjöström och Marian Ullén.

Forskningsprojektet Sockenkyrkorna. Kulturarv och bebyggelsehistoria.

Riksantikvarieämbetet 2004.

Östergötlands läns kalender 1872.

Östergötlands länsmuseum arkiv.

Övriga inventeringar

Sedan 2002 pågående inventering av kyrkogårdar/begravningsplatser i Östergötlands län, utförs av Östergötlands länsmuseum.

Bogårdsmurar i Linköpings stift, Östergötlands län, Grenberger Byggnadsrestaureringskontor 2004.

Prästgårdsinventeringen i Östergötlands län, utförd av Östergötlands länsmuseum 1978.

Skolinventeringen i Östergötlands län, utförd av Östergötlands länsmuseum 1978.

Kartor

Häradsekonomisk karta 1868-1877, Godegård

Ekonomisk karta, 1948 och 1981, blad 9F 2c Godegård.

Sammanställt av Östergötlands länsmuseum i augusti 2007. Den kulturhistoriska bedömningen har utförts i samverkan med Länsstyrelsen i Östergötland.

HÄNDELSELISTA

Förteckningen gör inga anspråk på att vara komplett. Den bygger enbart på nedan redovisade källor och kan i framtiden komma att revideras.

- 1251 Nybyggnad – Långhus med något smalare kor i öster. (BC, BR)
- 1251 Invigning – enligt inventering av forntida minnesmärken år 1829. (ATA)
- 1251-1499 Nybyggnad – Vapenhus. Troligen medeltida vapenhus, nuvarande sakristia i söder. (BR)
- 1600-1699 Specifika inventarier – dopfunt i koppar. (Uppgiften står i en inventarieförteckning. Kan vara samma dopfunt som nämns nedan för 1716.) (ATA)
- 1706 Fast inredning – predikstol. Den var prydd med bilder av apostlarna och fyra profeter. När predikstolen avlägsnades 1808 flyttades målningarna över till läktarbarriären. Tillverkad av snickarmästare Olof Wiström i Vadstena. (ÖC 1951-05-11, BC)
- 1708 Klockstapeln förnyades 1708 av byggmästare Hans Orre. (BC)
- 1716 Specifika inventarier – dopfunt av koppar levererad av mässingsslagaren Daniel Zerl i Norrköping. (BC)
- 1717 Specifika inventarier – altartavla. Bekostad av församlingen. Föreställde Kristi Himmelsfärd m m. Tillverkades av Olof Wiström, Vadstena. (Enligt BC var året 1716). Renoverades 1754. (ÖD 1934-12-19, AT 1951-08-24)
- 1720 Ändring – ombyggnad. Ny dörr i väster. (ÖLM)
- 1723-24 Nybyggnad – korsarm. En utbyggnad av sten på norra sidan bekostades av bruksherren på Godegård, Johan De Geer. Kallas Nykyrkan. En pelare i öppningen mot gamla kyrkan. (ATA, BC)
- 1723-24 Ändring – ombyggnad, interiör. Altaret flyttades till södra väggen och huvudingången till norra väggen. (BR)
- 1723-24 Fast inredning – läktare i norr i nykyrkan. (BC)
- 1736 Specifika inventarier – kyrkklocka. Lillklocka gjuten av Magnus Hultman i Norrköping. (ATA)
- 1743 Fast inredning – orgel, tillverkad av Johan (Jonas) Wistenius. Reparerades 1780. Det saknas uppgifter om vad som hände med denna orgel när en ny orgel tillkom 1896. (ATA, BC, ER)
- 1745 Ändring – läktare. Orgelläktaren renoveras av S G Stoltz i Vadstena och han utför också målningar på läktarbröstningen föreställande Kristus och apostlarna. (BT-C)

- 1750 Ändring – ombyggnad, valvslagning. Valvet i gamla kyrkan togs bort och ersattes med trätunnvalv. (BC)
- 1750 Ändring – ombyggnad. Pelaren mellan gamla och nya kyrkan togs bort. (BC)
- 1751 Ändring – ombyggnad, fönster. Två nya fönster togs upp i östra kyrkgaveln. (ÖLM)
- 1754 Specifika inventarier – altartavla. Renoverades. Troligen altartavlan från 1717. Eventuellt utfördes detta av målarmästare S G Stoltz i Vadstena, som även målade en gardinmålning kring denna. (AT 1951-08-24, BC, ER)
- 1769 Specifika inventarier – kyrkklocka. Storklocka gjuten av Olof Kinlander i Örebro. Eventuellt rörde det sig om en omgjutning. (ATA, ER)
- 1780 Ändring – orgel. Orgelverket från 1743 reparerades av orgelbyggarna Lars Strömblad och Petter Lundström, Nyby. (ÖD 1934-12-19, ER)
- 1808 Fast inredning – predikstol. Bekostades av kyrkan. Tillverkad av Anders Gustaf Malmström. (ATA)
- 1810 Specifika inventarier – altartavla. ”Jesus välsignar barnen”. Pehr Hörberg, skänkt av J A Grills sex söner. (ATA, ÖD 1934-12-19)
- 1833 Ändring/ombyggnad – fönster. Fönstergallren togs bort och nya fönster sattes in. Fönsteröppningarna förstörades. (ÖD 1934-12-19, ÖC 1951-05-11, BR)
- 1833 Vård/underhåll – exteriör. Taket ströks med stenkolsolja och kyrkan spritrappades. (Samma anteckningar talar något oklart om nya vapenhuset av trä, andra källor säger att det uppsattes ånyo och vitlimmades). (ÖLM, ER)
- 1835 Klockstapeln. Rätades upp med hjälp av domkrafter och försågs med ny trappuppgång och nya luckor. (ER)
- 1840 Ändring – restaurering, interiör. Ny inredning och nytt golv m m. Eventuell förändring av bänkar och orgelläktare. Den förut mycket mörka inbyggda vindeltrappan till läktaren byggdes om. (ÖD 1934-12-19, ÖC 1951-05-11, BC, ER)
- 1840 Ändring – läktare. Apostlabilderna och de fyra större profeterna beströks med copalfernissa och ramarna förgylldes. (ER)
- 1843 Vård/underhåll. (ÖD 1934-12-19)
- 1845 Vård/underhåll. (ÖD 1934-12-19)
- 1850-1857 Nybyggnad – Vapenhus. Ett nytt vapenhus av tegel, se även 1857. (ÖC 1939-08-12)
- 1852 Vård/underhåll. (ÖD 1934-12-19)
- 1854 Vård/underhåll. (ÖD 1934-12-19)

- 1886 Ändring – ombyggnad, fönster. Ritning till rundbågiga fönster, troligen gjutjärnsbågar. Ritade med solbänkar av spån. Dessutom togs två nya fönsteröppningar upp i nykyrkan. (ATA, ER)
- 1896 Fast inredning – orgel. Tillverkad av firman E A Setterquist & Son, Örebro. Ritning finns till orgelfasaden. (SC)
- 1902 Ändring – orgel. Orgeln flyttades från medeltidskyrkan till östra? utbyggnaden. (BC)
- 1906 Ändring – ombyggnad. Ritning till iståndsättande av Godegårds kyrka. Både plan, genomskärning och fasader. Framgår ej om det är uppmättningsritning eller förslag. Arkitekt Magnus Dahlander, Örebro. (ATA)
- 1906 Teknisk installation – värme. Beslut om uppvärmning med ånga. Ett ångpannehus byggs nu eller 1911-12. (ATA)
- 1911-1912 Nybyggnad – Vapenhus. Vapenhus tillkom i norr. (BC)
- 1911-1912 Ändring – ombyggnad, interiör. Mittskeppsvalvet förstärktes med 4 kolonner, fyra pilastrar vid motsvarande väggpartier, nytt golv med kalksten på betongunderlag i gångarna men trä i bänkarna, eventuellt nya bänkar och till koret nya bänkluckor. Ommålning. Inredning av vind ovanpå sakristian med förvaringsskåp. Arkitekt Magnus Dahlander, Örebro. (ER)
- 1911-1912 Ändring – ombyggnad, tak. Taket är återigen spåntäckt. (ÖD 1912-07-22)
- 1911-1912 Ändring – ombyggnad, exteriör. Putsen togs bort på sockeln, så att de gamla gråstensmurarna blev synliga. En förut igenmurad dörr togs upp på sakristians södra sida. (ÖD 1912-07-22)
- 1911-1912 Teknisk installation – värmeledning. (ÖD 1942-04-25)
- 1925 Ändring – restaurering. Svampbildning i golv och panel. Allt virke och all fyllning måste tas bort. De nya bänkarna och panelen i nya kyrkan bedömdes kunna vara kvar. Talas om befintligt betongunderlag. Förslag till olika typer av ersättning för skadad panel i gamla kyrkan. Förslag på att lägga 6 cm tjocka kalkstensplaner i fönsterbänkarna och dränerande rör. (MP 1924-06-28, ATA)
- 1941 Teknisk installation – el. Förslag till elektrisk belysning, Motala Ströms Installationsaktiebolag. (ATA)
- 1945 Vård/underhåll – exteriör. Tjärstrykning av kyrkans tak och klockstapeln. Eventuellt även kalkstrykning av fasaderna. (ATA)
- 1950 Ändring – restaurering. Plan för restaureringsarbeten. Arkitekt Johannes Dahl, Tranås. Vindfång i norr, innanfönster med antikglas till koret och elementomfattningar i furu. Oklart hur mycket som verkligen utfördes. Inget av det finns idag. (ATA)
- 1950 Ändring – ombyggnad, exteriör. Hängrännor och stuprör av koppar. Reparation av klockstapeln. (ATA)
- 1951 Ändring – restaurering, interiör. Ny färgsättning i övervägande vitt. (En skrivelse från 1951 talar om äldre färgsättning som vit och guld och förslag att

- återgå till äldre färgsättning.) Mörkare bänkar med marmorerade speglar. Arkitekt J Vahl. Konservator Bertil Bengtsson, Linköping och målare Filip Jonsson, Motala. (MP 1951-05-03)
- 1956 Teknisk installation – värme. Bänkvärme och andra radiatorer. ASEA. Eventuellt installerades oljeeldning genom Finnbys rör i Motala i den befintliga värmepannan. (ATA, ÖLM)
- 1986 Teknisk installation – värme. Det gamla värmesystemet för lågtrycksånga byggdes om till ett vattenburet system. (ÖLM)
- 1987 Ändring – bänkinredning. Raå lämnar tillstånd till att ta bort bänkar i korets östra del. (ATA)
- 1987 Vård/underhåll – exteriör. Omtjärning av taken. (ÖC 1987-04-03)
- 1987 Vård/underhåll – orgel, orgelverk. Förslag till underhållsåtgärder på orgeln, Henrik Lind, Linköping. (ÖLM)
- 1988 Ändring – tillgänglighetsanpassning. Handikapptoalett i nordvästra hörnet under läktaren i befintligt förråd. (ATA, ÖLM)
- 1988 Ändring – bänkinredning. Ansökan om att ta bort nedersta bänken i varje rad och de båda väggfasta bänkarna under fönstren. Gäller i nykyrkans norra del. Utfört. (ÖLM)
- 1995 Vård/underhåll – exteriör. Tjärning av spåntak. Nytt spån på vissa partier. Nya ränndalar liksom rännor och rör i galvaniserad plåt. Justering av den sprutmålade fasaden och avfärgning med Keim. Målning av fönster, skrapning av kyrkdörrar som sedan behandlades med linolja och terpentin. Arne Ekdahl, Sjögestad. (ATA)
- 1996 Ändring – restaurering, interiör. Avfärgning av tak och väggar, ommålning av bänkar, delar av orgelläktare, altarring, orgel och väggpaneler. Nymålning av predikstolen enligt ursprungliga färgsättningen. Komplettering av väggpanel. Hissanordning till ljuskronor. Handlingar arkitekt Magnus Ahrén, måleri Olle Gustavssons Måleri AB i Askeby och snickeri Johan Gustafsson i Medevi. (ATA)
- 1996 Ändring – ombyggnad, fönster. Innanfönster med metallbågar i kyrkorummet och med träbåge i sakristian. (ATA)
- 1996 Ändring – tilläggsisolering. Isolering med mineralullsmattor ovan valven. (ATA)
- 1996 Teknisk installation – värme. Elementens gjutna fundament bilades bort. En del element fick nya placeringar och flyttades från lägen vid inventarier. (ATA)
- 1996 Teknisk installation – el. Elöversyn. Omhängning av en del ljuskronor och installation av hissanordning till några kronor, Motala Ströms Installations AB. (ATA, ÖLM)
- 1996 Konservatorsarbeten. Konservator Sten Peterson. (ATA)
- 1997 Specifika inventarier – textilskåp. Skrudskåp för hängande förvaring och liggande förvaring. (ATA)
- 2007 Kulturhistorisk inventering av kyrkan och kyrkomiljön, utförd av Östergötlands länsmuseum på uppdrag av Linköpings stift.

Förkortningar

AT – Askersunds Tidning.

ATA – Antikvarisk-topografiskt arkiv, Riksantikvarieämbetet

BC – Cnattinius, Bengt, Godegårds kyrka, Linköpings stifts kyrkor utgivna av Linköpings stiftsråds kyrkoberivningskommitté. Linköping 1965.

BR – Bebyggelseregistret - kulturhistorisk bebyggelseinformation, Riksantikvarieämbetet;
www.bebyggelseregistret.raa.se

BT-C – Tisell-Carlsson, Birgitta, Hjärtats ikonografi och målarmästare S. G.

Stoltz´verksamhet. Ingår i Kyrka i bruk, Meddelanden från Östergötlands länsmuseum 1996.

LT - Länstidningen

MP – Motala Posten.

ER – Risegård, Eskil, Anteckningar om Godegårds socken. Linköping 1952.

SC – Sten L. Carlsson, Sveriges kyrkoglar. Lund 1973.

ÖC – Östgöta Correspondenten.

ÖD – Östergötlands Dagblad.

ÖLM – Östergötlands länsmuseums topografiska arkiv

Sammanställt av Östergötlands länsmuseum i juni 2007